

ПРИЧИНОК ДО БІБЛІОГРАФІЇ АНТОЛОГІЙ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ В ЧУЖОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДАХ

ІВАН СЕНАТОВИЧ

1

Антології складали ще давні греки, саме від них пішов звичай збирати краснопісемні квіти в конкретні букети. Першу поетичну антологію склав ще на межі II-I ст. до Р.Х. Мелеагр з Гадари, і вибрав він тоді чомусь твори саме 47-и поетів. Наші середньовічні „ізборники“ були створені на зразок ділань вже візантійських греків, через болгарське посередництво. Перша наша новітня поетична антологія („збірник найзнаменитших творів руських поетів“) була видана у Львові 1881 року. Це була дослівно „Антологія Руська“. Це була власне антологія, а не просто збірник чи альманах. Вже з самого початку нашого століття маємо ряд антологій української поезії. Маємо двотомну антологію української поезії з початку 20-х років, тритомну з 20-30-х років, чотиритомну — з кінця 50-х років, і шеститомну з середини 80-х. Є ще двотомні діаспорні „Координати“. Це з того ніби найосновнішого. Є ще, правда, непогані „Вісімдесятники“, та й готові „Дев'ятдесятники“ (а може, кінець дев'яностих готує нам якийсь ультрасюрприз). Існує ще маса антологій нашої поезії: тематичних, локальних, хронічних, стильових, групових тощо. З'являлися антології української поезії і в перекладах на інші мови. Давніші подібні антології та антологічні видання української поезії в перекладах на мови народів колишнього Союзу (під знаком стриміння до витворення нової історичної спільноти людей) можна залишити наразі поза увагою. Безумовно, перекладних антологій української поезії існує значно більше, ніж залучено до цього малесенького опису, до якого потрапили лише ті антології, які зараз знаходяться, так би мовити, фактично під руками.

1. Англійською мовою.

Antology of Soviet Ukrainian Poetry / Compiled by Zakhar Honcharuk. - Kiev: Dnipro Publishers, 1982. - (463 с.).

73 автори. Упорядкування Захара Гончарука. З біографічними довідками та портретами поетів. Видана в нас, для еventуального експортування.

2. Іспанською мовою.

Poesía ucraniana del siglo XX. Una iconografía del alma Prológo, selección y traducción de Juri Lech. - Málaga, 1993. -(Litoral: Revista de la Poesía y el Pensamiento, №197-198). - (237 с.).

23 автори, біографічні довідки про поетів, а також про художників (авторів картин, репродукованих на кольорових вклейках). Упорядкування, переклад і передмова — Юрія Леха. Видання ЮНЕСКО. Кольорова суперобкладинка, всередині також деякі чорнобілі графічні роботи.

3. Німецькою мовою.

Reich mir die steinerne Laute: Ukrainische Lyrik des 20. Jahrhunderts / Ausgewählt von Jurij Andruchowytsh; Aus dem Ukrainischen von Anna-Halja Horbatsch. - Reichelsheim, 1996. -

(Deutsch-Ukrainisches Edition: Lyrik). - (164 с.).

20 авторів. Упорядкування, вступне слово та біографічні довідки про авторів — Юрія Андруховича. Переклад Анни-Галі Горбач.

Тут варто теж згадати авторську перекладну антологію Матильди Саюк з додатком її власних віршів:

Im Wechselschein der Zeit: Übersetzungen ukrainischer Dichter aus dem XIX. und XX. Jahrhundert. - Lwiw - Zwickau - Paris, 1994. - (112 с.).

4. Польською мовою.

Antologia poezji ukraińskiej / Florian Nieuwazny, Jerzy Plesniarowicz. - Warszawa: Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1976. — (1063 с.)

111 авторів плюс народні пісні, думи, вірші, фрагменти зі „Слова о полку“ та лист запорожців до турецького султана. Упорядкування Флоріана Неуважного та Єжи Плесняровича. Передмова Ф.Неуважного і Степана Козака. Серйозний том.

Варто згадати теж підготовану ще в 30-х роках авторську перекладну антологію Тадеуша Голлендера (з використанням деяких перекладів Сидора Твердохліба):

Tadeusz Hollender. Z poezji ukraińskiej: Przekłady/ Przedmowa i notami o autorach opatrzył Florian Nieuwazny. - Warszawa: Czytelnik, 1972. — (127 с.).

32 автори. Опрацювання Флоріана Неуважного.

5. Португальською мовою.

Wira Wowk. Girassol: Antologia da Moderna Poesia Ucraniana. - Rio de Janeiro: Prolog, 1966. — (96 с.).

37 авторів. Упорядкування і вступне слово — Віри Вовк; при перекладі з нею співпрацювали: Helena Kolody і Léa de Abreu.

Добру половину португаломовної антології української літератури складає теж поезія:

Wira Selanski. Antologia da Literatura Ucraniana. - Rio de Janeiro: Companhia Brasileira de Artes Gráficas, 1959. — (171 с.).

38 авторів поетичних текстів плюс народні пісні (навіть з мелодіями). Упорядкування Віри Селянської (тої ж Віри Вовк), адаптація поетичних текстів тої ж Гелени Колодій.

6. Румунською мовою.

Antologia poeziei ucrainene contemporane: 80 de privighetori ucrainene / Antologie, traduceri si note bibliografice de Stefan Tcacuik. - Bucuresti: Editura PACO, 1995. - Vol. I-III. — (385 с.; 382 с.; 355 с.).

Тритомна антологія в упорядкуванні, перекладі та з біографічними довідками Степана Ткачука. 80 авторів задекларовано в назві (проте їх є 79, вісімдесятим є, мабуть, сам перекладач Степан Ткачук, теж, до речі, український поет).

7. Угорською мовою.

Ukrán költők/Válogatta, szerkesztette, az utószót és a jegyzeteket írta Karig Sára; A válogatást ellenorísztte Bojtár Endre; A fordításokat az eredeti szöveggel egybevetette Sándor László. - Budapest: Magveto; Uzsgorod: Kárpáti, 1971. — (600 с.).

95 авторів плюс народні пісні та думи. Багато і доботно ілюстрована. Упорядник, редактор, автор післямови і приміток — Шара Каріг. Підбір матеріалу перевірів Ендре Бойтар. Переклади з оригіналами звірив Ласло Шандор.

8. Чеською мовою.

Mladá sovětská poezie: Ukrajinští básníci. - Praha: Svet sovetu 1965. — (276 с.).

13 авторів. Вірші вибрали і переклали Гана Врбова та Ярослав Кабічек. Консультант і автор післямови — Орест Зілінський.

9. Шведською мовою.

Det okända Ukraina: Ukrainska dikter / Översatta av Sigvard Lindqvist. - Jönköping: Wetterner-förlaget, 1995.

Упорядкування і переклади — Сігварда Ліндквіста, за участі Ольги Сенюк. Авторів — 12.

Перекладні антології свідчать про можливе зацікавлення нашою поезією по чужоземних чужомовних обшарах. Де нас перекладають, там ми вже не зовсім чужі. І кого ми перекладаємо, той для нас вже не зовсім чужий. Та не треба надавати занадтого значення взаємоперекладам, та ще й антологійним. Це має бути нормальним явищем нормального процесу. А те, що перекладні антології нашої поезії з'являються переважно завдяки зусиллям наших же співплемінників — не біда зовсім. Головне, що вони вряди-годи таки з'являються. Якщо справді існує відносний хоча б метод врівноваження, то нам треба перекладати і видавати антології всіх можливих модифікацій. І чим більше ми будемо робити того в себе, тим з більшим правом будемо сподіватися на взаємність.